

PROMETHEUS

HET ONTSTAAN VAN DE GODEN

‘De Schepper was goed, en een goed iemand voelt nooit ergens de minste afgunst over. Omdat hij vrij was van afgunst, wilde hij dat alle dingen zoveel mogelijk op hem zouden lijken. –

God wilde toch dat alles goed zou zijn, en zo mogelijk niets slecht? Daarom nam hij alle zichtbare dingen die niet stilstonden maar zich zonder harmonie en orde bewogen, en bracht ze van ordeloosheid tot orde. Hij veronderstelde namelijk dat orde in alle opzichten beter is dan ordeloosheid.’ *

Zo schiep de goede, alomvattende God als eerste de chaos. In de chaos was alles bont door elkaar, zonder dat daar enige *zin* ingreep. Geen wetmatigheden, geen regels, maar evenmin beheersten schoonheid of lelijkheid, waarheid of leugen, goed of kwaad de chaos. Chaos was in die zin een gapende leegte, hoewel de leegte gevuld was met een bont door elkaar heen. Betekenisloze volheid was het, zin-leegte.

Daar betekenisloosheid alleen een *zin* kon krijgen door ingrijpen van de Zinvolheid op zich, schiep de Zinvolheid orde in de chaos.

* Plato, Timaios.

Maar chaos kon alleen dan zinvolheid in zich opnemen als deze het leven kreeg en tevens gevoel en verstand, anders zou het een van buitenaf bediende machine zijn, of een ingeprogrammeerde automaat. Zo gaf God de chaos leven, bezieling en geest en uit de chaos kwam voort Gaia, de levende, bezielde, doorgeestelijkte aarde. In tegenstelling tot haar ontstond Tartaros, de duistere, peilloze afgrond.

Maar in tegenstelling daarmee ontstond Eros, die de kracht bezat om het gehele goden - en mensenrijk te doen ontstaan. Hij bestond uit liefde en de liefde had twee kanten. De *zinnelijke* liefde was de macht die het één uit het ander geboren doet worden. Daartegenover schonk hij de liefde voor het *bovenzinnelijke*, en wel het vermogen om te streven naar schoonheid en goedheid. Bedachtzame overweging gaf hij de schepselen, terwijl zijn verschijning beeld was voor de eeuwige schoonheid. Eeuwig jong was zijn schoonheid, eeuwig sterk de liefde...

Maar tevens, in tegenstelling, ontstond de duisternis, de donkere nacht, uit de chaos. En omdat de chaos zich ordende scheidde de ordeloze chaos met het ontstaan van de duisternis als tegenstelling daarmee uit zich het licht af en de heldere dag. Ook duisternis en licht waren *wezens*, Erebus en Hemera.

Want uit de vereniging van de Nacht met de Duisternis baarde de Nacht de beide lichtwezens, namelijk de heldere Dag en het Licht.

Uit zichzelf, zonder in liefde met een ander wezen samen te gaan, bracht Gaia de hemel voort, die haar in een totale

omhelzing omsloot. In liefde verenigd brachten zij twaalf kinderen voort, zes mannelijke en zes vrouwelijke. Maar eerst bracht ze nog uit zichzelf, zonder in liefde zich te verenigen, het gebergte, en de zee voort.

Als eerste van de in liefde verwekte twaalf kinderen van Gaia en Ouranos werd hun zoon, de grote rivier, die de aarde geheel omvat, geboren: Okeanos.

Als jongste zoon werd Kronos geboren, met hem kwam het geheel van de *duur* in de *tijd*.

De andere vier zonen waren Koios, Kreios, Iapetos en Hyperion; de zes dochters Theia, Rheia, Mnemosyne, Themis, Phoebe en Thetys. De twaalf kinderen zijn samen het oude godengeslacht, de Titanen.

Hemel, bergen en zee werden dus zonder hartstocht voortgebracht. De Titanen daarentegen zijn uit de bevruchtende liefde geboren...

De bevruchtende liefde tussen Okeanos en Thetys bracht Klymene voort en Iapetos bracht met haar Prometheus en Epimetheus voort.*

Maar voor wij kunnen verhalen over Prometheus moet nog worden verteld van de strijd om de macht van het godengeslacht!

* Andere bronnen: Uit het huwelijk van Iapetos en Themis werd Prometheus geboren

DE STRIJD OM DE OPPERMACHT

Ook in het rijk van de onsterflijke goden is er ontwikkeling. Wat er eerder niet was, is er later wel en dat nieuwe heeft eigenschappen die het oude nog niet had en waarvoor het oude terzijde moet treden. Doet het dit niet, dan ontstaat strijd. Zo was het, zo is het nog altijd. In het mensenrijk vormt de dood de natuurlijke gang van het plaatsmaken van het oude voor het jongere, in die zin is de sterfelijkheid een genade. Ontwikkeling in de zin van het oude dat iets nieuws genereert was er ook bij de goden, maar kon pas echt strijd opleveren toen het element *tijd* geboren werd, waardoor immers pas jong en oud naast en na elkaar – en ook tegenover elkaar – komen te leven.

Zo werd in Kronos het verschijnsel *tijd* geboren, als zoon van Hemel en Aarde, van Ouranos en Gaia.

Behalve Titanen brachten zij nog Cyclopen en honderd-armige en vijftighoofdige reuzen voort.

Ouranos haatte zijn verschrikkelijke kinderen en verborg hen in de duisternis, nooit mochten zij het daglicht zien. Deze daden wekten de haat en afschuw op van Gaia en zij zon op mogelijkheden om Ouranos te treffen. Ze maakte de harde diamant en vormde daarvan een sikkel met scherpe tanden. Ze riep haar nageslacht bijeen en trachtte hen ervan te overtuigen dat hun vader moest worden gestraft vanwege zijn slechte daden tegenover zijn kinderen.

Maar iedereen was bang voor de vader... behalve Kronos, de ondoorgrondelijke verschrikkelijke Kronos. Kronos zei:

‘Moeder, ik ben het die bereid is te beloven en te volbrengen deze daad, want mij staat de vader, met zijn naam die moet worden verafschuwd, tegen. Ook al is hij onze vader, hij is als eerste met slechte daden begonnen.’*

Gaia verborg hem vreugdevol in een hinderlaag en gaf hem de scherpgetande sikkel. En toen de nacht kwam, omsloot Ouranos liefdevol Gaia, nietsvermoedend.

Maar Kronos haalde met zijn rechter arm, de sikkel in zijn hand, machtig uit en ontmande Ouranus, zijn vader. Hij wierp het vaderlijk geslacht achter zich, waardoor bloeddruppels de aarde beroerden.

Uit het samengaan van bloed van Ouranos’ geslacht en Gaia ontstonden in verloop van tijd de wrede Erinnyen en de grote Giganten. De Erinnyen waren het levende *geweten*.

Ook wordt er verhaald dat de mannelijke kracht van Ouranos, geworpen in de afgrond bij Epeiros, de zee deed opschuimen, waarin een meisje opgroeide, dat tenslotte op Cyprus aan land ging en Aphrodite genoemd wordt, begaafd met de eigenschappen van de verleidelijke liefde: meisjesachtig kozen, glimlachende blik en betovering, gelukzalige lust, liefdesprikkel en verleidelijke liefthalligheid.**

* Naar Hesiodus, 170-173

** Naar Hesiodus, 188-203